

7. Приступа Є. Н. Народна фізична культура українців / Є. Н. Приступа. - Львів : УСА, 1995. - 254 с.
8. Татарникова Л. Г. Педагогическая валеология. Генезис. Тенденции развития / Л. Г. Татарникова. - СПб. : "Петроградский и К", 1997. - 416 с.
9. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи / О. Яременко, О. Балакірева, О. Вакуленко та ін. - К. : УІСД, 2000. - 207 с.
10. Чепик В. Д. Физическая культура в социальных процессах : науч.-популяр. изд. - М. : ТЕИС, 1995. - 168 с.
11. Bedworth A. The Profession and Practice of Health Education, WM/ A. Bedworth, B. Bedworth. - Brown Publishers, 2001. - 472 p.
12. Schneider R. Methods and Materials of Health Education, W. B. Saunders Company, Philadelphia & London. - 1958.

Олена Шапран,
аспірант кафедри державного управління
і менеджменту НАДУ

Соціальне самопочуття населення як критерій результативності надання соціальних послуг державними службовцями

У статті обґрунтовується доцільність впровадження показника соціального самопочуття населення як ключового критерію оцінювання результативності діяльності державних службовців щодо соціального захисту населення та надання соціальних послуг.

Ключові слова: соціальне самопочуття населення, результативність, соціальна політика, якість життя, задоволеність життям, шкала соціального самопочуття, професійна діяльність державних службовців.

The article base inculcation of social feel of population index as the key criterion of value of result activity of public servants on social defense of population and giving social service.

Key words: social feel of population, result, social politic, quality of life, satisfaction of life, scale of social feel, professional activity of public servants.

Постановка проблеми. Модернізація соціального розвитку певної спільноти завжди починається з оцінки стану, рівня задоволеності потреб, аналізу здатності форм правління, що раніше панували, забезпечити ці потреби. Наступним етапом є постановка питання про заміну інституції, форм управління, програм тощо, які вже вичерпали свої можливості.

"Протягом тривалого часу діяльність держави як суб'єкта соціальної політики в Україні була малоефективною, а іноді й деструктивною, що гальмувало повноцінний процес соціального розвитку. Основними проявами такої соціальної політики держави було ігнорування соціальних потреб людини, неврахування у своїй соціальній політиці її інтересів... [1], тобто орієнтація на інтереси людини та рівень задоволення її потреб розгляда-

ються як показники ефективності державної політики. Вивчення рівня їх задоволення фактично є процедурою зворотного зв'язку, що дає змогу дослідити результативність заходів, програм, політики, а отже і професійної діяльності державних службовців, які забезпечують упровадження цієї політики шляхом надання соціальних послуг.

З наявних у сучасній науці досліджень щодо рівня задоволення потреб людей найбільш розробленим і апробованим є ті, що стосуються соціального самопочуття населення, а тому саме цей показник і пропонується дослідити як можливий критерій результативності державної соціальної політики, що реалізується через професійну діяльність державних службовців з надання соціальних послуг. Ключовим моментом тут є вивчення самооцінок доступу людей до благ цивілізації в головних сферах життєдіяльності. Такий підхід відповідає сучасним тенденціям реформування державного управління. Зокрема, Програма розвитку державної служби на 2005-2010 роки передбачає "проведення громадської оцінки результатів діяльності державного органу шляхом залучення спеціально підготовлених експертів та опитування громадян для визначення рівня задоволення їх потреб у послугах" [2].

На думку В.М.Сороко, "поняття "послуга" в контексті служіння суспільству належить до кола не вузькоекономічних, а соціально-економічних категорій. Під послугою розуміється результат безпосередньої взаємодії надавача та споживача послуг, тобто результат діяльності надавача послуг щодо задоволення потреб їх споживача. Послуги можуть бути матеріальними у вигляді речей та нематеріальними - у вигляді результатів людської діяльності, що не мають матеріально-речового виразу. Останніми є послуги невиробничої сфери, тобто такі, які не створюють матеріальних благ, а саме: освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, побутового обслуговування, житлово-комунального забезпечення, транспорту, зв'язку, науки і наукового супроводження, а також державного управління, місцевого самоврядування і громадських організацій" [3, с. 9-10].

Без аналізу результативності професійної діяльності державних службовців, яка полягає в наданні відповідних соціальних послуг у процесі реалізації певних програм та щоденної професійної практики, неможливо забезпечити адекватність державної політики у соціальній сфері. Лише оцінка результативності заходів, що вживаються, дає змогу вчасно коригувати їх зміст, визначати цільові аудиторії, ресурси та перелік суб'єктів реалізації і, таким чином, сприяти досягненню цілей, ефективному використанню бюджетних коштів, уникати соціального напруження і забезпечити поступ держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значну увагу питанням державної політики в соціогуманітарній сфері, узагальненню підходів до оцінювання стану та тенденцій соціогуманітарного розвитку українського суспільства на сучасному етапі приділяють В.П.Трощинський та В.А.Скуратівський [4; 5]. Залежність соціальної політики від моделі соціально орієнто-

ваної держави як її передумови розглядає Е.А.Гансова [6]. Своє бачення концепції механізму оцінювання соціальної політики пропонував О.О.Яременко [7], показникам та індикаторам соціального розвитку велику увагу приділяють В.П.Троцинський, О.М.Петроє, І.Горгес [8].

Проблемам соціального самопочуття присвячено дослідження Н.В.Паніної та Є.І.Головахи, які проаналізували зв'язок показників соціального самопочуття різних соціальних груп із соціально-економічною політикою держави, розробили методіку його вимірювання (тест "Інтегральний індекс соціального самопочуття") [9-11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на певні напрацювання у цій сфері, відсутні комплексні дослідження щодо пошуку критеріїв результативності діяльності держави у соціальній сфері в цілому та критеріїв результативності надання соціальних послуг державними службовцями як змісту їх професійної діяльності. На сьогодні ще й досі не розроблений механізм урахування в практиці формування державної політики показника соціального самопочуття населення, який, на нашу думку, якнайкраще здатний орієнтувати діяльність державних службовців на запити громадян як споживачів послуг. Тому необхідні подальші наукові дослідження щодо обґрунтування можливості визначення соціального самопочуття населення як критерію оцінювання результативності діяльності державних службовців у соціальній сфері з надання соціальних послуг громадянам, пошуку шляхів підвищення результативності соціогуманітарної політики, державного управління в цілому та управління соціальними проектами, програмами, зокрема через запровадження оцінювання їх результативності.

Мета статті - обґрунтування показника соціального самопочуття населення як основного критерію результативності діяльності державних службовців з надання соціальних послуг громадянам.

Виклад основного матеріалу. У ст. 1 Конституції України визначено, що "Україна є ... соціальна ... держава", а у ст. 3 записано, що "людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави..." [12, с. 4]. Виходячи з цього у соціальній державі саме рівень задоволення цих прав і свобод людини є мірою результативності діяльності у соціальній сфері в цілому та мірою результативності надання соціальних послуг державними службовцями зокрема.

Такий підхід відповідає положенням і новій парадигми державного управління в умовах становлення демократії. Дієвість процесів демократизації суспільства має оцінюватись за загальновизнаними критеріями ефективності трьох головних складових стратегії реформування суспільства і держави, серед яких - ефективність соціальної політики, яка безпосередньо вимірюється поліпшенням соціального самопочуття, психологічного і фізичного стану людей на основі розширення доступу до благ сучасної цивілізації в головних сферах життєдіяльності [9, с. 58].

Таким чином, підвищення соціального самопочуття і є метою соціальної політики держави, а отже, має бути і критерієм результативності діяльності тих, хто цю політику впроваджує - державних службовців.

При цьому під безпосереднім показником результативності роботи окремого державного службовця ми розуміємо рівень задоволеності потреб споживача послуг, який взаємодіяв з певним державним службовцем, або результативність програми, за реалізацію якої він безпосередньо відповідав, в той час як соціальне самопочуття населення - це сукупний і опосередкований показник результативності роботи державних службовців, які були залучені до реалізації політики чи програми на загальнодержавному рівні.

У вітчизняній соціології вирізняють кілька підходів до визначення соціального самопочуття населення:

1) перший підхід - через поняття задоволеності людиною різними сторонами життя. Можна навіть відзначити певну тенденцію до ототожнення понять "соціального самопочуття" і "інтегрованої задоволеності життям" [13, с. 106]. Згідно з таким підходом соціальне самопочуття розглядається як відображення якості життя, і для повноти його виміру науковці намагаються врахувати різні сфери життєдіяльності;

2) другий підхід ближчий до розгляду соціального самопочуття як інтегрованої характеристики реалізації життєвої стратегії особистості, ставлення до навколишньої дійсності, суб'єктивної її сторони [14, с. 230];

3) у третьому підході соціальне самопочуття визначається як "синдром свідомості", що відображає ставлення до взаємозв'язку між рівнем запитів і ступенем задоволення життєзначущих потреб [7, с. 467].

Проблеми оцінки та аналізу рівня соціального самопочуття населення України були пов'язані з певними методологічними й методичними труднощами. Насамперед, це відбір показників та пошук інструментарію для вимірювання, а також забезпечення інформації в достатньому обсязі та потрібної якості. Еволюція науково-практичних підходів до вимірювання рівня соціального самопочуття в контексті формування та реалізації соціальної політики відбувалася поетапно, починаючи із 40-х рр. ХХ ст., коли домінуючою була ідея щодо оцінки динамічності соціального розвитку через зростання матеріального благополуччя, для чого використовувалися макроекономічні, переважно вартісні показники. Розуміння того, що підвищення матеріального благополуччя не може бути головною та єдиною метою, а є скоріш інструментом створення кращих умов життєдіяльності людей, спричинило введення в практику оцінювання неwartісних індикаторів якості життя та соціального самопочуття. Для їх отримання використовувалися методи шкалування та агрегування інформації. Наступним етапом побудови агрегованих характеристик є використання суб'єктивних індикаторів, тобто тієї частини соціальної інформації, яка отримується завдяки спеціально організованому опитуванню населення щодо задоволеності ситуацією його життєдіяльності та рівнем задоволеності потреб.

З використанням методичних підходів, що застосовуються в сучасній практиці вимірювання, аналізу та оцінювання індикаторів соціального самопочуття населення як багатоаспектного явища, дослідження наразі здійснюються на основі системи статистичних показників, які базуються на виокремленні таких блоків факторів:

- віднесення людьми себе до певного щабля, пов'язаного із становищем у суспільстві;
- рівня задоволеності своїм становищем у суспільстві на сьогодні;
- віднесення / невіднесення себе до середнього класу в Україні;
- рівня задоволеності своїм життям загалом;
- визначення факторів, яких не вистачає в житті (наприклад, здоров'я, роботи, одягу, житла, сучасних економічних знань, освіти тощо);
- визначення фактів перебування у складних життєвих обставинах (наприклад тяжка хвороба, втрата роботи, конфліктне оточення тощо);
- визначення фактів, що сприймаються як привід для страху (наприклад, голод, СНІД, холод у квартирах, наплив біженців, безробіття тощо);
- очікування покращень;
- оцінка настрою, відчуття самотності;
- ряду інших чинників, що формують і підтримують певний стан якості життя населення [10, с. 39-51].

У пошуках витоків формування досвіду здійснення таких досліджень варто звернутися до напрацювань Інституту соціології НАН України (далі - Інститут), який проводить відповідне моніторингове емпіричне дослідження уже протягом 16 років.

Першим кроком на шляху створення моніторингового проекту було дослідження, проведене в 1992 р. Н.В.Паніною "Соціальне самопочуття і психологічний стан населення України". У межах цього проекту був підготовлений перший варіант інструментарію.

У процесі досліджень Інституту особливості соціальних змін визначалися показники, в яких значна увага приділялася емоційно-психологічному компонентові масової свідомості.

"Емоційно-оцінкові судження дають змогу людині висловити загальну позитивну, негативну чи нейтральну оцінку відносно предмета дослідження (у категоріях "добре - погано", "ліпше - гірше"); до цієї ж категорії суджень належать оцінки довіри і задоволеності. Оскільки досвід перших опитувань (1992, 1994 рр.) підтвердив відому закономірність, що за умов нестабільного перехідного суспільства узагальнені емоційно-оцінкові судження вирізняються високим (а багато в чому неадекватним) рівнем декларативного негативізму й песимізму, з 1995 р. в інструментарій дослідження (опитувальний лист) було внесено запитання, відповіді на які відображають предметно-емоційну оцінку наявності чи браку тих чи інших соціальних благ (відповідно використовувалась "шкала достатності благ" ("вистачає - не вистачає - не цікавить")" [9, с. 59].

Під час наступних досліджень, проведених у 1992-2008 рр., за результатами опитувань проаналізовано зміни соціальних показників, які відображають та дають змогу відстежувати загальні тенденції змін, що відбуваються в українському суспільстві, зокрема і особливостей соціальних процесів у різних сферах життя людей і суспільства, у тому числі у сфері соціального самопочуття як показника сучасного стану рівня демократизації українського суспільства, адже "після проголошення незалежності Україна задекларувала вибір демократичного шляху розвитку, який передбачає" також і "підвищення рівня та якості життя населення" [10, с. 4].

Спинимось докладніше на шкалі соціального самопочуття. Шкала охоплює 44 пункти, що стосуються різноманітних соціальних благ, кожне з яких оцінюється суб'єктом у плані того, вистачає чи бракує йому цього блага. Достатність більшості соціальних благ свідчить про високий рівень соціального самопочуття людини в суспільстві, що робить можливим відстежування динаміки загального рівня соціально-психологічного самопочуття населення.

Перелік емпіричних індикаторів умовно поділений на 11 сфер соціальної діяльності індивіда, кожна з яких обмежується однаковою кількістю індикаторів: сфера соціальних відносин; сфера соціальної безпеки; сфера національних відносин; соціально-політична сфера; професійно-трудова сфера; інформаційно-культурна сфера; рекреаційно-культурна сфера; матеріально-побутова сфера (1-й рівень необхідності); матеріально-побутова сфера (2-й рівень, тобто предмети не першої необхідності); сфера міжособистісних стосунків; особистісна сфера (якості особи).

Для визначення загального рівня соціального самопочуття населення України використовується таке групування: значення нижче 37 балів характеризують низький рівень; 37-43 бали - середній; вище 43 балів - високий [15, с. 378]. Чим більше людина відчуває брак соціальних благ, тим гіршим є її соціальне самопочуття.

За всі роки спостережень самопочуття людей у суспільстві було несприятливе. Найгірший показник був зафіксований у 1998 р. Тільки в 2004 р. уперше відбулося певне покращання соціального самопочуття - до 37,3 бала, але тут спостерігається певна диференціація: 1,5% олігархів почувують себе прекрасно, проте 70% населення України зараховує себе до бідних. Принциповим моментом в оцінюванні цієї зміни було те, що вперше значення індексу соціального самопочуття для населення України перевищило 37 балів, тобто пододало нижню межу, яка відокремлює людей із поганим самопочуттям від тих, хто потрапляє до категорії осіб із середнім рівнем соціального самопочуття [16].

За підсумками моніторингу "Українське суспільство", проведеному 2008 р., індекс нашого соціального самопочуття становить 39,4 бала (за шкалою від 0 до 80) [17]. Логічним є міркування щодо залежності рівня соціального самопочуття від результатів соціальної політики, що проводиться державою і реалізується державними службовцями.

Отже, проведений нами аналіз досліджень і публікацій дає підстави стверджувати, що соціальне самопочуття виступає результатом рефлексії людиною міри власного благополуччя чи неблагополуччя, пов'язаного з можливостями реалізації найбільш значущих і актуальних потреб, прагнень, сподівань тощо. Широкий зміст поняття "соціальне самопочуття" синтезує безліч якісних і кількісних показників, які в сукупності характеризують рівень індивідуально-суспільної рівноваги. Індикаторами соціального самопочуття виступають: стан задоволеності рівнем та якістю життя, своїм соціальним статусом; рівень соціальної адаптованості до нових умов; стан здоров'я; характер чинників, що викликають стурбованість громадян. Як інтегральний показник соціальне самопочуття відображає рівень задоволеності матеріальним становищем у цілому і окремими елементами життєвої ситуації та побуту.

Таким чином, виходячи з вищенаведеного пропонуємо розглядати соціальне самопочуття населення як комплексний, інтегрований показник результативності соціальної політики, що відображає об'єктивний стан людини крізь призму можливостей задоволення суттєвих потреб людини (групи, прошарку тощо), оцінку рівня добробуту, її соціальної захищеності.

Варто погодитися з думкою Г.М.Щербатої, що в широкому розумінні соціальне самопочуття виступає інструментом діагностування проблем суспільства, суб'єктивним критерієм оцінки рівня ефективності соціальної політики та дієвості інститутів соціального захисту населення, є основою для прогнозування соціальних змін, потреб суспільства та проектування соціальних технологій з оптимізації управління системою соціального захисту населення [18].

Наукова дискусія щодо складності пошуку критеріїв оцінювання результативності у соціальній сфері в цьому разі має науково обґрунтовані аргументи на користь тих, хто поділяє точку зору щодо їх принципової можливості. Науковцями вже розроблено, апробовано і вже понад 10 років на практиці використовується інструментарій визначення соціального самопочуття через якісні показники, трансформовані в кількісний вимір.

Отже, показник соціального самопочуття населення і теоретично, і практично, на нашу думку, має бути покладений в основу оцінювання результативності діяльності державних службовців з надання соціальних послуг як основний критерій на загальнодержавному рівні.

Висновки

1. Соціальне самопочуття населення пропонується розглядати як основний критерій результативності діяльності державних службовців з надання соціальних послуг громадянам на загальнодержавному рівні та як критерій результативності державної соціальної політики, який реалізується через професійну діяльність державних службовців з надання соціальних послуг, що відповідає сучасним тенденціям реформування державного управління.

2. Соціальне самопочуття населення - це комплексний, інтегрований показник результативності соціальної політики, що відображає об'єктивний стан людини крізь призму можливостей задоволення її суттєвих по-

треб (групи, прошарку тощо), оцінку рівня добробуту, її соціальної захищеності та виступає сукупним і опосередкованим показником результативності професійної діяльності державних службовців, залучених до реалізації політики чи програми на загальнодержавному рівні.

3. З допомогою критерію оцінки соціального самопочуття можна виявляти фактори суб'єктивного сприйняття стану захищеності різних груп населення з метою відстеження якості та дієвості соціально-захисних програм в обраному аспекті та обсязі як за територіально-адміністративною, так і за демографічною ознакою.

На підставі викладеного вище можна сформулювати такі рекомендації органам державної влади:

1. З метою забезпечення ефективності соціальної політики в Україні доцільно запровадити моніторинг соціального самопочуття населення та врахування отриманих результатів для коригування соціальної політики та прийняття управлінських рішень щодо суб'єктів реалізації державної політики - державних службовців.

2. Законодавчо закріпити показник соціального самопочуття як сукупний опосередкований критерій результативності професійної діяльності державних службовців з надання соціальних послуг в межах реалізації загальнодержавних комплексних соціальних програм чи соціальної політики в цілому.

3. Розробити механізм оцінювання результативності надання соціальних послуг державними службовцями на загальнодержавному рівні шляхом врахування показника соціального самопочуття до і після впровадження соціальних програм.

4. Запровадити порівняльний аналіз результативності діяльності окремих державних органів, регіонів щодо впровадження соціальних програм, критерієм результативності яких пропонуємо вважати покращання соціального самопочуття населення.

На наш погляд, *перспективними напрямками подальших досліджень* мають стати:

- порівняльний аналіз зарубіжного досвіду щодо оцінювання результативності соціальної політики та окремих соціальних програм;
- вивчення шляхів врахування показників результативності соціальних програм для їх вчасного коригування;
- розмежування відповідальності за результати соціальної політики між їх розробниками і виконавцями;
- дослідження механізму формування дерева узгоджених цілей і завдань між органами влади різного рівня та окремих державних службовців, відповідальних за реалізацію соціальних програм і політики в цілому.

У статті, звичайно, розглянуті не всі аспекти проблеми пошуку критеріїв результативності надання соціальних послуг державними службовцями, тому потребують подальшого наукового обґрунтування та головне -

планомірного практичного застосування існуючі напрацювання і досвід для досягнення вищої мети - підвищення добробуту населення, що є визначальним критерієм ефективного державного управління.

Список використаних джерел

1. *Скуратівський В. А.* Соціальна політика / В. А. Скуратівський, О. М. Палій, Е. М. Лібанова - К. : Вид-во УАДУ, 2003. - 364 с.
2. Про затвердження Програми розвитку державної служби на 2005-2010 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 8 черв. 2004 р. № 746 // Офіц. вісн. України. - 2004. - № 23. - Ст. 1554. - С. 43-49.
3. *Сороко В. М.* Надання публічних послуг органами державної влади та оцінка їх якості : навч. посіб. / В. М. Сороко. - К. : НАДУ, 2008. - 104 с.
4. Державна політика в соціогуманітарній сфері : навч. посіб. / В. П. Трощинський, П. К. Ситнік, В. А. Скуратівський та ін. ; за заг. ред. О. Ю. Оболенського, С. В. Сьоміна та ін. - К. : Вид-во НАДУ, 2007. - 96 с.
5. *Скуратівський В. А.* Проблеми комплексності соціальної політики // Актуальні проблеми реформування державного управління : матеріали щоріч. наук.-практ. конф., м. Київ, 29 трав. 1997 р. / за ред. В. М. Князева. - К. : Вид-во УАДУ, 1997. - С. 142-144.
6. *Гансова Е. А.* До питання про формування концепції соціально орієнтованої держави // Актуальні проблеми реформування державного управління : матеріали щоріч. наук.-практ. конф., м. Київ, 29 трав. 1997 р. / за ред. В. М. Князева. - К. : Вид-во УАДУ, 1997. - С. 100-104.
7. *Трощинський В. П.* Соціальний розвиток : опор. конспект навч. дисципліни / В. П. Трощинський, О. М. Петроє, І. Горгес. - К. : НАДУ, 2008. - 192 с.
8. *Яременко О. О.* Концепція створення комплексного механізму формування та оцінки ефективності реалізації соціальної політики в період трансформації українського суспільства / О. О. Яременко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства : зб. наук. пр. - Х. : Видавн. центр ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2004. - С. 467-472.
9. Українське суспільство 1994-2004: соціологічний моніторинг / за ред. Н. Паніної. - К. : Заповіт, 2004. - 61 с.
10. Українське суспільство 1992-2006: соціологічний моніторинг / за ред. Н. Паніної. - К. : Ін-т соціології НАН України, 2006. - 94 с.
11. *Головаха Є. І.* Італія за 50 років пережила 56 розпусків парламенту, українці - не гірші [Електронний ресурс] / Є. І. Головаха. - Режим доступу : <http://unian.net/ukr/news/news-278555.html>
12. Конституція України / Верховна Рада України. - К. : Парлам. вид-во, 2006. - 60 с. - (Сер. "Закони України").
13. *Крупець Я. Н.* Социальное самочувствие как интегральный показатель адаптированности / Я. Н. Крупець // Социс. - 2003. - № 4. - С. 106-113.
14. Спостереження та вимірювання соціальної захищеності населення України: проблеми становлення : монографія / О. Г. Осауленко, О. Ф. Новікова, О. І. Амоша та ін. - Донецьк ; К., 2003. - 440 с.
15. Українське суспільство: 1994-2004. Моніторинг соціальних змін / за ред. В. Ворони, М. Шульги. - К. : Ін-т соціології НАН України, 2004. - 705 с.
16. *Пірен М. І.* Демократизація етнополітичного розвитку в Україні на сучасному етапі [Електронний ресурс] / Пірен Марія Іванівна. - Режим доступу : http://www.democracy.kiev.ua/publications/collections/conference_2005/section_12/Piren.doc

17. Миколюк О. Країна "трієчників". Але - з перспективою [Електронний ресурс] / Оксана Миколюк. - Режим доступу : http://kartina-ua.info/index.phtml?art_id=292675&action=view&sel_date=2008-08-06

18. Щербата Г. М. Соціальне самопочуття як інтегральний показник соціальної захищеності населення [Електронний ресурс] / Г. М. Щербата. - Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VMSU/2007-02/07shgmia.htm

Назар Худоба,

головний спеціаліст відділу зв'язків з релігійними організаціями управління у справах релігій Головного управління у справах національностей та релігій Київської міської державної адміністрації

Духовно-релігійна складова державотворення України

Визначена реальна можливість загострення міжетнічних та міжцерковних конфліктів, що має розглядатися як загроза державотворенню України. З'ясовано зміст релігійної складової державотворення України; головні суб'єкти релігійної безпеки.

Охарактеризовано найважливіші чинники релігійної безпеки України. Результатами політики держави у цьому напрямі мають бути: зміцнення суверенітету і незалежності України, ефективне та соціально орієнтоване державне управління духовними процесами, свобода волевиявлення й реалізація релігійних інтересів особи та релігійних груп, конструктивне розв'язання міжцерковних конфліктів, що виникають.

Ключові слова: міжетнічні та міжцерковні конфлікти; релігійна складова державотворення України; суб'єкти релігійної безпеки; чинники релігійної безпеки України.

The real possibility of sharpening of interethnic and inter-church conflicts is marked, that must be observed as a threat to Ukrainian state building process. Determined content of religious constituent of Ukrainian state building process; main subjects of religious security.

The major factors of religious security of Ukraine are described. The results of such policy must be: strengthening of sovereignty and independence of Ukraine, effective and socially oriented state administration, freedom of will and realization of religious interests of individual and religious groups, constructive resolving conflicts arising inter-church is socially oriented spiritual processes.

Key words: interethnic and inter-church conflicts; religious constituent of Ukrainian state building process; subjects of religious security; factors of religious security of Ukraine.

Постановка проблеми узагальному вигляді. Унаслідок демократизації українського суспільства, втрати старих світоглядних цінностей і часткового виходу духовного життя на політичну арену Україна, як і решта держав колишнього соціалістичного табору, переживає своєрідний релігійний бум. Проте розвиток демократичних свобод тягне за собою і певну небезпеку для духовного здоров'я нації.